

Het kan wél

Verkiezingsprogramma Stadskanaal 2026–2030

The logo for the Dutch political party D66, featuring the letters 'D66' in white on a green square background. This green square is centered within a larger, semi-transparent orange square, which is itself centered on a yellow background.

D66

Voorwoord

Nederland is een land van durvers, doeners en dromers. We doen het in de vrijheid om vooruit te komen. In de Veenkoloniën is vooruitgangsgeloof gevat in gewoon doen: innovaties komen hier vandaan en vakmanschap is de aard van de mens. In Stadskanaal zetten we samen de schouders eronder, terwijl de politiek soms maar sikkeneurig lijkt. De politiek blijft hangen in partijbelang en roept wat niet kan. Terwijl we voor de troepen uit moeten lopen, laten zien dat het wel kan én iedereen meenemen. Dat gaan we doen, want wij willen vooruit. Samen met alle positieve krachten in Stadskanaal.

De meeste mensen deugen en willen uiteindelijk ongeveer hetzelfde. Werk dat betekenis geeft. Een veilige buurt met een fijn huis. In vrijheid kiezen hoe je zelf je leven inricht. Vertrouwen geven en vertrouwen genieten. Hulp krijgen als dat nodig is. Een betere gemeente voor onze kinderen – iets om naar uit te kijken. Dáár doen we het voor, daar werken we met dit programma aan. Aan de toekomst van onze gemeente, aan de toekomst van jou, aan de toekomst van ons.

Want Stadskanaal staat voor een trendbreuk. Van het was niks en is niks naar vooruitgang. Omdat het nodig is. Omdat de kansen er zijn met Nij Begun en de Nedersaksenlijn. Terecht dat we vooruit gaan kijken. En we moeten eerlijk zijn: dat vraagt een nieuwe cultuur van besturen, een open geest en een open hart. Met moed om over je eigen schaduw heen te stappen om in beweging te komen.

Wij hebben laten zien dat we verantwoordelijkheid in het bestuur nemen. Dat was altijd maar dromen. We durven richting te geven aan onze gemeente én we doen het. We kijken over partijbelangen heen en gaan gewoon aan de slag. Omdat het past bij wie we zijn. Daadkrachtig, ambitieus en optimistisch. Soms moet je gewoon moet beginnen. Omdat het nodig is voor onze inwoners. Want daar doen we het voor: een beter Stadskanaal voor iedereen.

Stel je een Stadskanaal voor met een florerend bedrijfsleven, schone lucht en schoon water en betaalbare, duurzame energie. Een trein naar Groningen of Enschede en waar dorpen en kernen verbonden zijn. Met een Huis van de Samenleving, met een theater, een Stadskanaalster Talentenfabriek. Waar we herstellen met goud en een groene economie hebben, waar we trots zijn dat we het met elkaar hebben gefikst. Waar eerlijk werk is, iedereen weer een dak boven het hoofd heeft. Waar ieder kind goed onderwijs in de fijnste schoolgebouwen geniet. Waar we gezond zijn, waar we samen oud worden. Waar iedereen ertoe doet.

En deze toekomst? Die maken we zélf.

De toekomst is nu. Met jou, met ons.

Het kan wél.

Thom Berends, lijsttrekker

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Doorbraken	5
3	Wonen en bereikbaarheid	6
4	Onderwijs.....	7
5	Klimaat en energie	8
6	Economie en ondernemerschap.....	9
7	Lokale democratie en goed bestuur	11
8	Participatie, inclusie en diversiteit	12
9	Gezondheid.....	13
10	Veiligheid en leefomgeving	14
11	Sociaal domein en jeugd	15
12	Cultuur en vrijetijdseconomie	17
13	Financieel beleid	18
14	Wat hebben we bereikt?	19

1 Inleiding

In dit programma vertellen we wat wij belangrijk vinden voor Stadskanaal. D66 is sociaal-liberaal en hebben vijf richtingwijzers.

- *Vertrouw op de eigen kracht van mensen*
- *Beloon prestatie en deel de welvaart*
- *Denk en handel internationaal*
- *Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving*
- *Koester de grondrechten en gedeelde waarden*

Wij geloven dat je pas echt vrij bent als iedereen de kans en de mogelijkheid krijgt om vrij te zijn. Vrij zijn betekent dat je zoveel mogelijk jezelf kunt redden. Daar waar dat niet kan, helpt de overheid je.

De gemeente doet veel, maar niet alles. In dit programma noemen we punten waar de gemeente beslissingen over kan nemen. Wel zo eerlijk.

Dit programma is er voor iedere *Knoalster* die gelooft in optimisme: inwoner én ondernemer. Voor iedereen die niet meer wil horen wat niet kan, maar bezig wil zijn met wat wél kan. In ons Stadskanaal is er een huis voor iedereen. Dat betekent: bouwen. In ons Stadskanaal staan schoolgebouwen waar kinderen veilig naar toe kunnen om het beste onderwijs te krijgen. We zorgen ervoor dat kwetsbare kinderen veilig kunnen opgroeien. Waar ondernemers gefaciliteerd worden om te ontwikkelen. We gaan voor een groen, toekomstbestendig Stadskanaal.

Wij staan voor positieve politiek. De ideeën voor de toekomst van Stadskanaal zijn er. Om ze te bereiken, moet je gewoon beginnen. Doe je mee?

Stadskanaal, 15 januari 2026

Het permanente programmateam

Roelof Kuik, Remco van Suchtelen van de Haare,
Daan Elling, Jasper Smit, Klaas Pals en Julianne Kruiter

2 Doorbraken

Wat als we weer durven dromen? Maar wel gewoon beginnen. Vooruitgang zit in ons DNA en laten we eerlijk zijn: onze toekomst maken we gewoon zelf. D66 is voor alle mensen die samen de mouwen opstropen en laten zien dat het wél kan. We kiezen daarom voor 6 grote doorbraken die ruimte maken voor vooruitgang:

1. Wonen

We bouwen 1.000 nieuwe woningen voor 2030!

Ambitie is de sleutel tot succes in de wooncrisis.

2. Onderwijs

We maken Makeport Mercurius tot een mega succes!

De campus is straks de broedplaats van innovatie in de Veenkoloniën.

3. Klimaat

Onze gemeente is *klimaatneutraal in 2040!*

Stadskanaal is groen, vol met water en een schone lucht.

4. Economie

Samen maken we het MKB toekomstbestendig en circulair in 2050!

De Stadskanaalster is in 2050 duurzaam, circulair en digitaal.

5. Goed bestuur

We besturen met *lef, ambitie en optimisme!*

We durven te besluiten en hebben een optimistisch beeld van de toekomst.

6. Burgerberaad

We richten in Oost-Groningen een *permanent burgerberaad op!*

Participatie is de basis van een gezonde democratie.

3 Wonen en bereikbaarheid

Van jong tot oud, iedereen heeft te maken met de wooncrisis. Een betaalbaar en geschikt huis is moeilijk te vinden. Maar wonen is een grondrecht. De gemeente moet daarom een aanjager zijn om fijn en betaalbaar wonen voor iedereen mogelijk te maken. We gaan verdichten maar zeker ook uitbreiden, want Stadskanaal groeit. Wij bouwen nieuwe woningen met het oog op de toekomst: 1.000 woningen voor 2030 en daarna nog 2.000 tot 2040. Door innovatief en lokaal te bouwen houden we onze kernen en dorpen leefbaar, nu én in de toekomst. Om dit waar te maken wordt ambitie de basis: het kan wél!

Fijn wonen betekent goede bereikbaarheid. Binnen je dorp of kern en wanneer je naar je werk gaat. D66 is dé fiets- en wandelpartij: wij geven voorrang aan gezond en veilig deelnemen aan het verkeer. Tegelijkertijd is bereikbaarheid niet voor iedereen beschikbaar, betaalbaar en toegankelijk. In het Stadskanaal van de toekomst neemt iedereen én op elk moment veilig en naar eigen wens deel aan het verkeer.

- Vijf **doorbraakprojecten** maken Stadskanaal-Musselkanaal de voorstad van Groningen: de nieuwe Refaja-wijk, de nieuwe woonwijk Achter de Watertoren, het nieuwe plan Wonen in het centrum, herbouw van de Renneflat en de ontwikkeling Dideldom.
- **Voorraad op orde:** in Mussel, Onstwedde en Vledderveen doorstroombmogelijkheden.
- Werk publiek-privaat samen en we richten een lokaal **woningbouwconsortium** op.
- Bij **participatie** voor woningbouwprojecten geven we ook woningzoekenden een plek.
- We maken werk van **betaalbaar wonen**: 30% sociale huur en extra aandacht voor jongeren/studenten, starters, een- en tweepersoonshuishoudens en senioren.
- De **woonkwaliteit** blijft onderscheidend: groen én ruim, met oog voor cultureel erfgoed.
- Prioriteit voor **woningzoekenden** met een bewoonplicht en een leegstandsverordening.
- In Stadskanaal wordt **toekomstbestendig bouwen** de norm: klimaatrobuust, energieneutraal, innovatief, groen, circulair en natuurrijk.
- De gemeente maakt **doorstromen** voor senioren simpel: gratis hulp bij verhuizen.
- Kwalitatief goed wonen betekent **verduurzamen**: ondersteuning bij isolatiesubsidies van Nij Begun en extra aandacht voor huishoudens met een dunner huishoudboekje.
- **Schimmelwoningen** hebben in Stadskanaal geen plaats en hier wordt op gehandhaafd.
- **De OV-hub Dideldom is volop in ontwikkeling, want de Nedersaksenlijn verbindt!**
- We maken het OV voor minima gratis met de **Meedoen-pas** en betalen OV-vrijwilligers.
- We geven prioriteit aan de nieuwe ontsluiting van de **Atlantislana** naar de N33/Bareveld en de **westelijke ringweg** tussen de N378-N374, parallel aan de Nedersaksenlijn.
- We gebruiken **STOMP**: Stappen, Trappen, OV, Mobiliteit als dienst en Privé auto.

- Versnelde uitrol **laadplaatsen** door kabelgoottegels, 3 publieke laadpalen per dorp en ondersteuning van bedrijven die het wagenpark elektrificeren.
- **Verkeersveiligheid** op orde: kruispunten 1e Exloerweg-Sluisstraat en Badstraat-Kruisstraat, bermverharding, oversteekplaatsen fietsers en voetgangers.
- We voeren het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan uit met extra aandacht voor wandelaars (**toegankelijkheid**, paden en oversteken) en fietsers (**fietssnelwegen**).
- We koersen op de **doorfietsronde** Stadskanaal-Borger-Exloo-Musselkanaal-Onstwedde.

4 Onderwijs

Iedereen verdient goed onderwijs, ongeacht waar je wieg heeft gestaan. Onderwijs is de motor van de samenleving. Met goed onderwijs bestrijden we kansenongelijkheid. Dat begint bij een goede leraar, een fijn schoolgebouw en een veilige buurt waar je je kinderen met een gerust hart naar school laat gaan. Met de rijke schooldag krijgt ieder kind de kansen die hij of zij verdient. We stimuleren brede scholen, waarin we onderwijs combineren met buitenschoolse opvang, sport en cultuur.

Het mbo is essentieel voor de economie van de toekomst. Daar krijgen jongeren de kans om zich te ontwikkelen. Te ontdekken waar ze goed in zijn. Of het nu de ICT, de (ouderen)zorg of de energietransitie is: een sterk mbo is de beste investering in de lokale economie.

- **Makeport Mercurius.** De innovatieve maakindustrie-hub op het voormalige Philips-terrein versterkt samen met het technisch onderwijs het regionale ondernemerschap. De gemeente werkt publiek-privaat samen en helpt (ook financieel) om Makeport Mercurius tot een succes te maken en verder te laten groeien.
- **Sterk mbo en verbinding met arbeidsmarkt.** D66 beschouwt het mbo als essentiële motor van de lokale economie. We zetten in op doorlopende leerlijnen met de Sportparklaan-campus (vmbo Noorderpoort) en arbeidsgerichte praktijkscholen (GAP Academy) om de overstap naar betaald werk soepel te laten verlopen. Daarmee houden we lokaal vakmanschap in Stadskanaal. We stemmen samen het onderwijsaanbod af op de arbeidsmarkt van de toekomst.
- **Duurzame, gezonde schoolgebouwen.** Schoolgebouwen zijn toekomstbestendig: energieneutraal, gezond en duurzaam gebouwd. Ook vergroenen we schoolpleinen en realiseren een groene ontmoetingsplek in de wijk. We voeren het huisvestingsplan versneld uit met prioriteit voor locatie Dideldom.

- **Verzuim, thuiszitters en schooluitval.** We werken samen met scholen en jeugdzorg om voortijdig schoolverzuim te voorkomen. Zorg- en onderwijsprofessionals en leerplachtambtenaren werken actief op scholen. Samen met deze professionals stellen we ondersteuningsplannen op voor leerlingen en hun ouders. We zetten in op speciale trajecten, in samenwerking met jeugdzorgaanbieders, zodat kinderen die niet naar school gaan weer mee kunnen doen. De ambitie is: nul thuiszitters in Stadskanaal.
- **Bibliotheken en taalvaardigheid.** Bibliotheken zijn meer dan plekken met boeken: het zijn inspirerende locaties waar leren, studeren en ontwikkeling samen komen en spelen een belangrijke rol om laaggeletterdheid tegen te gaan, digitale vaardigheden te leren en leesplezier te vergroten. We stimuleren en faciliteren bibliotheken met de programma's die hieraan bijdragen: in elk dorp en elke wijk een faciliteit.
- **Goed onderwijs met goede leraren.** Scholen merken dat het steeds moeilijker is om gekwalificeerde onderwijsprofessionals te vinden en te houden. Leraren worden daarom aangemerkt als vitale beroepsgroepen bij de toewijzing van betaalbare huur- en koopwoningen. Door leraren voorrang te geven op de woningmarkt, maken we het aantrekkelijker om in Stadskanaal te werken én te wonen.

5 Klimaat en energie

In een duurzame maatschappij is de lucht schoon, de energie lokaal opgewekt, het water in goede staat en bruist Stadskanaal tussen het groen. Onze samenleving staat voor drie duurzame transities: van lineair naar circulair, van fossiel naar duurzaam en van analoog naar digitaal. Nij Begun biedt Stadskanaal een ongekende kans om met grote stappen de duurzame toekomst in te gaan. Met Nij Begun kunnen we heel veel huizen isoleren én investeren in innovatieve bedrijven. D66 is voor klimaatbeleid dat werkt voor de toekomst én uw portemonnee. Door nu te investeren in duurzame energie, creëren we niet alleen schone lucht en een gezonde omgeving voor onze kinderen, maar stimuleren we ook de lokale economie. Zo was, is én blijft Groningen de energieprovincie van Nederland en is Stadskanaal al in 2040 energieneutraal. We houden het MKB zo competitief, duurzaam en we zijn minder afhankelijk van schokken van buiten.

- **Toekomstbestendig MKB** met ondernemersondersteuning in de drie transities.
- De gemeente geeft het **goede voorbeeld**: circulair en klimaatneutraal is de standaard.
- De gemeente **werkt samen** met inwoners, bedrijven en onderwijs aan de drie transities.
- We **helpen** met **verduurzamen**: extra ondersteuning voor monumenteigenaren, particuliere huurwoningen en de onderkant van de koopmarkt.

- De **vervuiler betaalt**: we halen het afvaldoel van 60% recycling in 2030, gaan van betalen per lediging naar betalen per kg en zorgen voor goedkope luierinzameling.
- De gemeente is **circulair**: koopt circulair in, bouwt- en sloopt circulair en stimuleert reparatie en hergebruik, bouwt aan een toekomstbestendige milieustraat met een volwaardig circulair ambachtscentrum. We gaan uit van **restwaarde** bij vaste activa.
- We hanteren het principe Water en Bodem Sturend voor een **klimaatrobuuste omgeving**: geen hittestress, geen wateroverlast en de 3-30-300 regel wordt gehaald.
- We ondersteunen en versnellen de transitie naar **kringlooplandbouw**.
- Prioriteit aan **duurzame mobiliteit**: STOMP en uitstootvrij vervoer.
- We gaan verstandig om met **drinkwater**: gratis regenton en stimuleren hergebruik.
- **Netcongestie** lossen we samen met Enexis en Tennet op: doen wat nodig én mogelijk is.
- We maken verduurzamen laagdrempelig en levend door het oprichten van een **energielab** voor inwoners en bedrijven: ondersteuning op maat.

- **Lokaal eigendom** is dé motor voor de energietransitie: gebiedsfonds is het minimum, rekenen moeten terugvloeien naar het gebied.
 - We zorgen voor gedragen gemeentelijk klimaatbeleid met een **klimaatberaad**.
 - De gemeente **elektrificeert** haar machine- en wagenpark bij vervanging en ondertekent het Schoon en Emissieloos Bouwen convenant.
 - **Nieuwe locaties** voor wind- en zonne-energie worden in overleg met inwoners bepaald.
 - De energietransitie wordt in de omgeving ingepast met oog voor landschappelijke kwaliteit en is **wijkgericht**: buurtbatterijen, energieplatforms en energiecoöperaties.
- We maken het mogelijk voor bedrijven **energie te delen**, samen op te wekken (gedeelde energiecontracten) en de energievraag af te stemmen.
 - We richten ons op **energiearmoede** en starten bij de meest kwetsbare inwoners.

6 Economie en ondernemerschap

Onze MKB-ondernemers, groot en klein, vormen de ruggengraat van een levendig Stadskanaal. Zij zijn de motor voor werkgelegenheid en economische groei, maar ze spelen ook een belangrijke rol in het sociale leven. Daar zijn we trots op. Met het stimuleren van ondernemerschap en innovatie zorgen we voor een toekomstbestendige Stadskanaalster economie. Met een duurzame samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers verankeren we dit in onze gemeente. De rapporten van Draghi en Wennink geven een helder uitgangspunt voor competitiviteit, strategische autonomie en economische ontwikkeling: we

moeten vol inzetten op onze duurzame maakindustrie en ons innovatief vermogen. Dat kunnen we in Stadskanaal!

- We zorgen voor goede **MKB-dienstverlening**. We brengen het accountmanagement (Team Economische Zaken bij de gemeente) op orde met focus en visie op toekomstbestendigheid: duurzaam, circulair en digitaal.
- De gemeente blijft koploper met ambitie voor **Nij Begun** en de Economische Agenda. We werken met economische bril aan de Brede Welvaart.
- We stimuleren cultureel en sociaal ondernemerschap: **impact ondernemen**.
- We richten het **OFS** op: het OndernemersFonds Stadskanaal. Ondernemers zitten bij voorkeur direct aan tafel bij regionale samenwerkingen en nieuwe ontwikkelingen.
- Laat de ondernemer **ondernemen**: faciliteren en beperken van de regeldruk.
- We zorgen voor een duidelijk **economisch profiel** in acquisitie en voor de ontwikkeling van de Nedersaksenlijn: geen concurrerende maar elkaar versterkende kernen.
- Met een nieuwe leegstandsverordening gaan we aan de slag met **leegstand** en brengen we de winkelcentra weer op orde: compact, bruisend en gezellig.
- Ondernemen is **internationaal**: we initiëren een Duitsland Agenda voor Groningen, werken aan de stedenband met Lilienthal en de Eems Dollard Regio.
- In een landelijke gemeente blijft de auto noodzaak: **gratis parkeren** blijft de basis.
- Met **Makeport** hebben we de kraamkamer voor talent en innovatie en bieden we ruim baan voor leerlingen en het MKB in de techniek.
- We moderniseren de **openingstijden** door ondernemers zelf te laten bepalen.
- Samenwerking met **onderwijs, ondernemers en overheid** is en blijft de basis.
- We maken werk van **circulaire bedrijventerreinen**: grondstof- en afvalstromen delen en samen investeren in de infrastructuur voor recycling.
- We faciliteren **zzp'ers** en (zeer) kleine ondernemingen: gedeelde werkplek, informatie, advies, coaching, scholing, stimuleren van netwerken en schuldhulp als het mis gaat.
- We verbeteren met ondernemers het **vestigingsklimaat** met mogelijkheden voor groei: samen zorgen we ervoor dat Stadskanaal weer de MKB-vriendelijkste gemeente wordt.
- Een nieuwe visie op de bedrijventerreinen moet zorgen voor een kwalitatief en kwantitatief goede voorraad van **bedrijfskavels** om groei op te kunnen vangen.
- **Ondernemerschap** binnen de gemeente wordt op peil en verder gebracht met opleidingen, trainingen en doorstromen binnen de organisatie.
- We staan open voor verdere intensivering van de **samenwerking met ondernemers**.

7 Lokale democratie en goed bestuur

Alle politiek is lokaal. D66 wil dat we in Stadskanaal besluiten nemen waar inwoners zich in herkennen. Dat doen we door inwoners te betrekken. De afgelopen periode zijn we een beweging gestart om meer naar buiten te treden als raad. Dankzij D66 kon het gemeentebestuur stabiel worden voortgezet, door een wethouder te leveren en proactief mee te werken met het college en de coalitie. D66 wil het samen doen in de komende periode, binnen de gemeenteraad via een raadsbreed akkoord over politieke en individuele belangen heen en daarbuiten door samen met inwoners op te trekken. Dat is goed bestuur. Goed bestuur is ook moeilijke keuzes durven maken, niet doorschuiven naar volgende generaties maar nú beginnen aan de toekomst.

In een tijd waarin opkomst bij verkiezingen en betrokkenheid bij het lokaal bestuur op historisch laag niveau is, moeten we andere manieren bedenken om burgers bij de democratie te betrekken. Het permanente burgerberaad in Oost-Groningen wordt een belangrijk middel om inwoners op een nieuwe manier te betrekken bij lokaal bestuur.

- We voeren een **debat over de verkiezingsuitslag**. Partijen moeten in het openbaar met elkaar in gesprek gaan om te vertellen hoe ze naar de verkiezingsuitslag kijken. Zo is de start van het formatieproces openbaar en krijgen alle partijen evenveel kans om hun visie op het proces te geven. De raad formuleert een opdracht voor een informateur. Een externe informateur gaat aan de slag met de opdracht van de raad. **De formatie is zo transparant mogelijk.**
- **De kandidaat-wethouders worden in een openbare hoorzitting bevraagd.** Daarmee krijgen raad en inwoners meer inspraak bij het benoemen van bestuurders.
- **Een toegankelijke gemeente.** De gemeente communiceert in begrijpelijke taal met inwoners. De informatie die voor inwoners belangrijk is, is makkelijk online te vinden: het **digitale gemeentehuis**. Ambtenaren zijn aanspreekbaar en bereikbaar voor inwoners. En inwoners mogen zich een keer vergissen, zonder meteen een boete te krijgen.
- Goede ondersteuning van de **lokale democratie**. Raadsleden zijn voor het goed uitoefenen van hun functie afhankelijk van een sterke griffie, goede fractieondersteuning en een actieve rekenkamer. Daar investeren we in.
- Sterke **lokale media**. We stimuleren lokale media. Sterke media leiden tot sterke democratische controle en verhoogde zichtbaarheid van het gemeentebestuur.
- **Burgerroad Oost-Groningen.** In samenwerking met de Oost-Groningse gemeenten Westerwolde, Veendam, Oldambt en Pekela organiseren we een permanent burgerberaad. Deze raad agendeert, adviseert en maakt voorstellen die ingebracht kunnen worden in de gemeenteraad. Deze voorstellen hebben dezelfde status als een initiatiefvoorstel van de gemeenteraad.

8 Participatie, inclusie en diversiteit

Meedoen, ertoe doen en serieus genomen worden, participatie, is de basis van een goed werkende democratie. Een inclusieve samenleving is een rechtvaardige samenleving. D66 staat voor een Stadskanaal waar iedereen, ongeacht zijn achtergrond, identiteit of nationaliteit, gelijk is om te groeien en te ontwikkelen: waar iedereen meedoet. De gemeente is voor iedereen toegankelijk, daarom wordt de openbare ruimte toegankelijk en veilig voor mensen met een beperking. Die gemeente zijn we samen. Jan Terlouw zei het treffend: *“Ik ben pas vrij als jij vrij bent.”* Samen zorgen we ervoor dat niemand buiten de boot valt en leren we elkaar hoe we met respect met elkaar omgaan.

- We maken werk van een **participatiekader** en houden ons eraan.
- D66 zet **vrijwilligers** in het zonnetje: onmisbare inwoners verdienen het.
- Inclusiviteit betekent iedereen en dus komt er **actief inclusie- en diversiteitsbeleid**: een fysieke plek voor jongeren, aandacht voor minderheden en kwetsbare mensen.
- **Oekraïners en statushouders** doen mee vanaf dag één.
- We ontwikkelen met het (v)mbo-concepten voor **neurodiverse jongeren** en jongvolwassenen, buiten het reguliere schoolsysteem: een echte plek van en voor hen.
- Bij nieuwe projecten richten we de **openbare ruimte** toegankelijk, veilig en inclusief in, met specifieke aandacht voor meisjes en vrouwen.
- We hijsen dagelijks de Groningse, Nederlandse en **Europese vlag**.
- **Politiek** is voor elke inwoner en maken we toegankelijk: we organiseren sessies voor het betrekken van Stadskanaal met extra aandacht voor vrouwen en minderheden.
- Kunstmatige intelligentie (**AI**) is een kans voor een inclusieve samenleving.
- We bieden excuses aan de **Joodse gemeenschap** aan voor de rol van de gemeente tijdens de Tweede Wereldoorlog.
- We hebben aandacht voor het **slavernijverleden**, de rol van Nederland en staan op Ketikoti stil bij deze periode: we hijsen de vlag op 1 juli en hangen hem halfstok op 30 juni.

9 Gezondheid

We kennen de rijtjes: weinig mensen sporten en het grootste aandeel diabetici van Nederland. Dat moet anders, want iedereen wil een gezonde omgeving om in te leven. Waar we wonen, hoeveel we uit te geven hebben en hoe onze omgeving eruit ziet bepaalt voor een groot gedeelte hoe gezond we kunnen leven. Dat betekent dat er in onze gemeente veel ruimte moet blijven groen, bewegen en schone lucht. Want als je gezond leeft, voel je je beter. Je maakt zelf keuzes, ontwikkelt vaardigheden en kunt verbonden zijn met anderen. Zorg moet en kan dus dichtbij, toegankelijk en beschikbaar zijn. Je huisarts zit het liefst in je eigen buurt en is goed bereikbaar. Daarom zetten we in op preventie, want voorkomen is beter dan genezen.

- We verschuiven van zorg naar **preventie** voor de gezondste generatie ooit.
- De eerste 1000 dagen van een kind zijn cruciaal: wij staan voor een **Kansrijke Start**.
- **Mantelzorg** is voor steeds meer mensen de dagelijkse realiteit: onmisbaar in een sterke, sociale samenleving. Dat belonen we jaarlijks met een cadeaubon voor €250, te besteden bij alle lokale ondernemers.
- Een groene omgeving is een **gezonde omgeving**: we hanteren de 3-30-300 regel: uitzicht 3 bomen, 30% boomkroon en 300 meter tot een park of groen van 1 hectare.
- De **psychologische basisbehoeften** autonomie, verbondenheid en competentie zijn cruciaal voor groei, motivatie en welzijn en vormen de basis van het gezondheidsbeleid.
- We maken **ruimte voor beweging**: MTB-, hardlooproutes en outdoor (ouderen)gyms.
- We stimuleren het **vergroenen van tuinen**: gratis tegels storten en het nieuwe jaarlijkse Stadskanaalster Kampioenschap Tegelwippen (SKT).
- **Refaja** is een onmisbare voorziening en blijft behouden: we zitten bij Treant aan tafel.
- Wachten verslechterd de situatie: **indicaties** WMO, Jeugd, Participatiewet zijn op tijd en we verlengen voordat de indicatie afloopt. Datagedreven mét recht op menselijk contact.
- We vergoeden **zwemlessen** via stichting Leergeld.
- De **Verbindingsofficier Jeugdhulp** gaat door: het oliemannetje voor hulpverlening.
- We maken werk van **zorgzame buurten** en zorg in de buurt: bereikbaar in wijkteams.
- De basis moet zijn dat iedereen een vaste **huisarts** heeft. We zetten ons in om samen met huisartsen en patiënten een geschikte praktijkruimte te vinden, samen met andere gezondheidsdisciplines zoals fysiotherapie en wijkverpleging: het **zorgbuurthuis**.
- Dakloosheid is een chronische ziekte: we gaan door met **Housing First**.
- We werken samen met inwoners en sportverenigingen voor een royaal, modern en toekomstbestendig **sportaanbod**.

10 Veiligheid en leefomgeving

Stadskanaal is een veilige gemeente, maar er is werk aan de winkel om dat ook zo te houden. Georganiseerde criminaliteit zet de gemeenschap onder druk en ondermijnt het vertrouwen in de rechtsstaat. Om dit tegen te gaan moeten we toezicht, handhaving en samenwerking centraal stellen. We stimuleren mensen om hun verantwoordelijkheid te nemen en criminele praktijken te signaleren en te melden. Je draagt bij aan een leefbare gemeente. Dat gaat verder dan de openbare ruimte, achter de voordeur vinden ook in onze gemeente misstanden plaats. Een veilige omgeving maakt nog geen fijne leefomgeving. Daar is meer voor nodig. Schone lucht en schoon water, groene buurten en sociale samenhang in dorpen en wijken.

- We zetten het beleid **Openbare Orde en Veiligheid** ambitieus door, investeren waar nodig en werken samen, gebaseerd op de onderzoeken van Tops en Van der Torre.
- De **wijkagent** is de basis en moet weer preventief kunnen werken. We pleiten voor structurele middelen bij het Rijk en voor een vaste politiepost op het AZC in Ter Apel.
- Stadskanaal heeft aandacht voor **veiligheid op straat** en we gaan met inwoners, meisjes, vrouwen en LHBT'ers in gesprek over waar en hoe we dit kunnen verbeteren.
- We bieden jongeren een plek om te ontwikkelen en te zijn: een vast **jeugdhonk**, waar jongerenwerkers, scholen en sportverenigingen samen kunnen komen.

- Stadskanaal draagt bij aan de internationale rechtsorde en veiligheid: we werken in Noord-Nederland samen om productie van (dual-use) goederen voor **Defensie** op te schalen én zorgen voor **weerbaarheid** in onze dorpen en kernen.
- De gemeente werkt in het digitale gemeentehuis veilig: dataverkeer en -opslag.
- We stimuleren **buurtinitiatieven** om de betrokkenheid te vergroten.
- **Huiselijk geweld** blijft vaak verborgen. We zetten in op vroeg signaleren, preventie en voorlichting op scholen, voor zorgprofessionals en buurtteams en een meldpunt.
- Jaarlijks voeren we een bewustwordingscampagne ‘illegaal vuurwerk’ en handhaven we.
- We reguleren **softdrugs**, stellen een MDMA-testruimte voor: liever veilig dan onbekend.
- Het **AZC Musselkanaal** wordt vernieuwd met een buurtfunctie.
- We heffen riool-overstorten op, beperken lozingen op oppervlaktewater en stimuleren kringlooplandbouw voor minder vervuiling: we werken aan de **KaderRichtlijn Water**.
- De gemeente ondertekent het **Schone Lucht Akkoord** en gaat handhaven op houtstook wanneer dat niet gewenst is: schone lucht is een grondrecht.
- We houden rekening met de **eigenheid van dorpen** en Noaberschap: we stellen dorpsvisies samen op, onderzoeken een dorpsbegroting, stimuleren verenigingen, houden het OV bereikbaar, brengen de woningvoorraad op orde en koersen op een dorpshuis per kern als middel om het doel te bereiken: leefbare gemeenschappen.

11 Sociaal domein en jeugd

Iedereen krijgt wel eens te maken met tegenslagen, financieel en persoonlijk. D66 staat voor een Stadskanaal waar mensen die in een moeilijke situatie zitten, door de gemeente geholpen worden. We zetten in op preventie om te voorkomen dat mensen vastlopen, laagdrempelig en dichtbij in je buurt. We pleiten voor meer samenwerking tussen zorg, onderwijs, woningbouwcorporaties en maatschappelijke organisaties om te voorkomen dat mensen tussen wal en schip belanden. We willen een sterk Stadskanaal, waar niemand in een uitzichtloze situatie belandt. Daar hebben we een sterk vangnet voor nodig.

Een van die vangnetten is de jeugdzorg. Ouders willen voor hun eigen kinderen zorgen. En gelukkig kunnen de meeste ouders dat ook. Alleen als het écht niet meer kan, wonen kinderen ergens anders dan bij hun ouders. We zetten in op het verstevigen van gezinnen, het verbeteren van de opvoedvaardigheden van ouders en het netwerk van gezinnen: it takes a village to raise a child. De focus ligt niet op diagnoses stellen, maar op positieve verandering in de levens van gezinnen.

- **Voorkomen is beter dan genezen.** We zetten in op financiële educatie op scholen, laagdrempelige hulp bij het aanvragen van toeslagen (niet alleen op het gemeentehuis, maar in iedere kern) en de gemeentelijke vergoedingen.
- **Vroegsignalering** helpt grotere schulden te voorkomen. 9,1% van de huishoudens in Stadskanaal heeft geregistreerde problematische schulden. Door maatregelen voor vroegsignalering te bundelen en integraler te gaan werken, zorgen we ervoor dat financiële problemen eerder gezien worden en inwoners eerder en makkelijker geholpen kunnen worden.
- **Schuldhelpverlening op maat.** Iedere situatie is anders. Wat voor de een werkt, kan de ander juist niet helpen. Schuldhelpverleners krijgen de ruimte om vanuit hun **expertise** schuldhelpverlening op maat te bieden. Problematische schulden nemen we over. We zetten alles op alles om inwoners binnen 1,5 jaar weer schuldenvrij te laten zijn.
- **Lichte jeugdhulp is dichtbij en lokaal** georganiseerd. We zorgen ervoor dat gezinnen dichtbij lichte hulp op een laagdrempelige manier kunnen krijgen. Daarmee voorkomen we zware hulp. Gezinnen krijgen hulp die werkt.
- Jeugdhulp **goedkoop waar het kan en passend waar het moet.** We werken aan het beteugelen van de stijgende kosten van de jeugdhulp. Tegelijkertijd lobbyen we bij het Rijk om ervoor te zorgen dat stijgende kosten in de jeugdhulp niet ten koste gaan van een betere toekomst voor alle Stadskanaalsters.
- We werken **datagedreven**. We zorgen ervoor dat de beschikbare data goed wordt benut, zodat de gemeente regie houdt over de prestaties van de aanbieders en kan sturen als die prestaties niet goed genoeg zijn; niet alleen wanneer de wettelijke reactietermijnen niet gehaald worden, maar ook wanneer trajecten te lang duren.

- Verantwoordelijkheid in **vluchtelingenopvang**. Stadskanaal neemt haar verantwoordelijkheid. We zorgen voor humane opvang. Vluchtelingen mogen vanaf dag 1 meedoen in Stadskanaal. Door aan het werk te gaan, stimuleren we integratie én de lokale economie. We zorgen er bovendien voor dat overlast beperkt wordt.
- Nij Begun geeft Stadskanaal **een nieuwe, sociale impuls**. Met de kansen en doelen van de sociale agenda van Nij Begun gaan we het welzijnswerk opnieuw inrichten én brengen we het Brede Welvaartsniveau op het landelijk gemiddelde.

12 Cultuur en vrijetijdseconomie

Kunst en cultuur ontroeren, inspireren, vermaken en verbinden mensen. Het stimuleren van het creatief vermogen van onze inwoners draagt bij aan een veerkrachtige samenleving. Kunst en cultuur draagt niet alleen bij aan persoonlijke ontwikkeling, maar ook aan sociale samenhang. Samen naar het theater, zingen in een koor, meedoen met een voorspeelavond van de muziekschool en het uiten van je emoties in een schilderles zijn slechts enkele voorbeelden van hoe je je via kunst en cultuur verbonden kunt voelen met je binnen- en buitenwereld.

Daarnaast is cultuur een belangrijke motor voor de lokale economie. Festivals in het Pagedal, de Koningsmarkt en andere evenementen dragen bij aan het vestigingsklimaat voor horeca en detailhandel. Daarmee maken we onze lokale economie sterker en maken we Stadskanaal een mooiere gemeente om in te wonen.

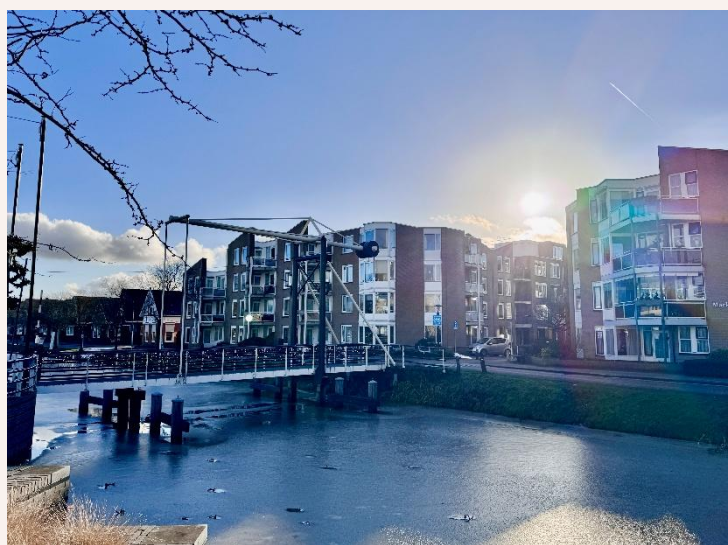
- **Stadskanaal gaat bruisen.** We stimuleren de vestiging van horeca en uitgaansgelegenheden in de centra. Op het centrum in Stadskanaal wordt een nieuwe visie gebouwd, waarbij verbinding wordt gezocht met Nij Begun.
- **We bouwen het Huis van de Samenleving.** Dat doen we in een nieuw, multifunctioneel gebouw waar ruimte is voor theater, beeldende kunst, exposities, ruimte voor verenigingen, congressen, bioscoop, kunst- en muziekonderwijs én het gemeentehuis: een huis van bestuur en cultuur. Met Nij Begun en de Nedersaksenlijn is het belangrijk om deze impuls aan onze gemeente te geven.
- We werken samen met **lokale kunstenaars** om onze openbare ruimte mooi in te richten, daarmee stimuleren we ondernemerschap in de kunstsector en dragen we bij aan fair practice door kunstenaars een marktconform bedrag te betalen voor hun kunst.
- Samen met STAR werken we aan een **duurzame toekomst voor de museumspoorlijn**.
- **Verbinding in de regio.** Rondom Stadskanaal is met Westerwolde aan de ene kant en de Hondsrug aan de andere kant veel te beleven. Daarom werken we regionaal samen met buurgemeenten. We zetten in op regiomarketing voor de vrijetijdseconomie.
- **Behoud van veenkoloniaal erfgoed.** Met onze buurgemeenten vertellen we het verhaal van de Veenkoloniën.
- **Stadskanaal wordt een recreatiegemeente.** We stimuleren de vrijetijdseconomie door grootschalige projecten, zoals vakantie- en themaparken, te ondersteunen. Dit passen we in in ons gemeentelijke landschap. Nieuwe recreatieverbindingen, ook op het water, helpen dit te realiseren.

13 Financieel beleid

D66 staat voor een evenwichtige begroting, met een verantwoorde reserve om tegenvallers op te vangen. Dat betekent geen overschotten of opgepote reserves: geld van de gemeente is geld voor de gemeente en moet ook daarom ook besteed worden. We staan voor toekomstgericht investeren en kijken ambitieus vooruit: alleen dan zorgen we dat investeringen en middelen van Nij Begun ook in onze gemeente hun plaats vinden.

- Begroting in **balans**: structurele baten en lasten in evenwicht.
- Via de VNG bij het Rijk aandringen op versteviging van het **gemeentefonds** zodat gemeenten hun cruciale taak kunnen blijven uitvoeren: lobby voor jeugdzorg-middelen.
- Mogelijke gemeentelijke **hervormingen**: meer vaste contracten en minder (snel) inhuur, verbeterd project- en procesmanagement, activerend welzijns- en sociaalezekerheidsbeleid, maatregelen om grip te krijgen op de ontwikkeling van de (jeugd)zorgkosten, impact-ondernemen stimuleren, slimmer gebruik van gemeentelijke voorzieningen en vastgoed, meer dienstverlening via het digitale gemeentehuis. De OZB stijgt ten hoogste met de inflatie mee.
- Als we moeten hervormen: **niet op de toekomst** en volgende generaties. Dus niet op onderwijsgebouwen, cultuur of sportverenigingen.
- Inwoners en organisaties hebben het uitdaagrecht: we willen **burgerbegrotingen** onderzoeken op wijk- en dorpsniveau.
- Controleerbaarheid van de begroting is cruciaal. Daarom is een sterke **Rekenkamer** en een leesbare en begrijpelijke begroting zodat ook inwoners en media kunnen meekijken en meedenken (bv open spending, zoals in Zuid-Holland).
- We maken werk van het **subsidieregister** in de begroting.
- De **reservepositie** van de gemeente is goed: deze willen we inzetten voor **investeringen** in de toekomst en zijn er niet om structurele lasten te blijven dekken.
- We gaan naar **actief grondbeleid** om sneller ontwikkelingen mogelijk te maken.
- **Risicobeheersing** blijft van belang: we hanteren de door de VNG geadviseerde richtlijnen voor de financiële conditie.

14 Wat hebben we bereikt?

D66 kijkt vooruit, maar neemt altijd het verleden mee als basis voor de toekomst. Om goed vooruit te kijken is het nodig om te laten zien wat we hebben bereikt. Daar bouwen we op voort. Onze prestaties uit het verleden geven een beeld bij wat je in de toekomst van ons kan verwachten. Dit goed naar buiten brengen en communiceren is belangrijk. Niet iedereen volgt elk debat in de gemeenteraad. Daarom hieronder een greep uit onze hoogtepunten van de afgelopen bestuursperiode.

- D66 nam **bestuurlijke verantwoordelijkheid** genomen toen een partij de coalitie verliet.
- We hebben succesvol geëxperimenteerd met een **minderheidscollege**. Meer dan 95% van de besluiten worden unaniem aangenomen in de gemeenteraad.
- Aandacht voor onze partnergemeente **Lilienthal** en de band versterkt.
- **Leegstand** winkels aanpakken. Er komt een inventarisatie mét mogelijke oplossingen.
- Stadskanaal is een **SDG-gemeente** geworden en hierover wordt gerapporteerd.
- Continue aandacht voor de **Rekenkamer**. Hét onafhankelijke instituut voor de controle van lokale overheden.
- Het budget voor **Openbare Orde en Veiligheid** is op peil gebracht.
- Bij nieuwe raadsvoorstellen komt een **Toekomstparagraaf** voor toekomstige generaties.
- De nieuwe **verbindingsofficier** moet helpen de verschillende betrokken partijen binnen jeugdzorg-trajecten meer te verbinden.
- Versnelde verbetering van het **fietspad Handelsstraat-Poststraat**.
- Continue aandacht voor de verbinding onderwijs-ondernemers: **Makeport Mercurius**.
- Lobbybrief gestuurd namens de gemeenteraad voor de **Nedersaksenlijn**: die komt er!

Dit is ons verkiezingsprogramma: de idealen en de keuzes die ons richting geven. We laten zien wat we zien, wat we willen en wat dat concreet betekent. Wij laten zien: het kan wél.

